

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં.૫૭૦/૨૦૧૭

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

=====

૧	શું લોકલ અખબારના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકાય?	હા
૨	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?	ના

=====

ઠાકોર ચશપાલસિંહ ગોવિંદસિંહ..... અરજદાર (રો)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧૯..... સામાવાળાઓ

=====

ઉપસ્થિતી:

અરજદાર નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી વી.સી. વાઘેલા

સામાવાળાઓ નં.૬-૨૦ તરફે ડીએસ એફીડેવિટ દાખલ કરેલ નથી

સામાવાળાઓ નં.૧-૩ તરફે જીપી સુશ્રી મનિષા શાહ સાથે એજીપી શ્રી

રોહન યાજ્ઞિક

સામાવાળાઓ નં.૪-૫ તરફે વકીલ શ્રી દિલિપ બી. રાણા

સામાવાળાઓ નં.૭, ૧૬ તરફે કેવિયેટર શ્રી એસ.પી. મજમુદાર

સામાવાળાઓ નં.૭, ૧૬ તરફે કેવિયેટર શ્રી નિશિત પી. ગાંધી

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

તારીખ: ૨૧/૦૩/૨૦૧૭

કેવિયેટ ચુકાદો

૧. પ્રસ્તુત કેસની હકીકતોમાં સત્તાના ઉપયોગમાં રંગદર્શિતા (કલરેબિલિટી) નું એક પાસું સામે આવ્યું છે.

૨. બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલી આ અરજીમાં રાજ્ય સરકારના કૃષિ અને સહકાર વિભાગના તારીખ ૦૮ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના જાહેરનામાને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા બોડેલી ખેતીવાડી ઉત્પાદન બજાર સમિતીના બોડેલી માર્કેટ વિસ્તારને બોડેલી તાલુકાના માર્કેટ વિસ્તાર તેમજ સંખેડા તાલુકાના સમાવિષ્ટ માર્કેટ વિસ્તારમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યો હતો. આવા વિભાજન પર, બોડેલી તાલુકા વિસ્તારનો સમાવેશ કરતી નવી બોડેલી ખેતીવાડી ઉત્પાદન બજાર સમિતી અસ્તિત્વમાં લાવવામાં આવી; અને સંખેડા તાલુકા વિસ્તાર માટે સંખેડા ખેતીવાડી ઉત્પાદન બજાર સમિતીની પણ રચના કરવામાં આવી. ગુજરાત એગ્રીકલ્ચર પ્રોડ્યુસ માર્કેટ્સ એક્ટની કલમ ૫ સાથે વંચાણે લેતા કલમ ૫૨ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ઉપરોક્ત મુજબ દ્વિભાજન કરતી વખતે, તે જ જાહેરનામા દ્વારા, રાજ્ય સરકારે બોડેલી એપીએમસી ના વિવિધ મતવિસ્તારો માટે કુલ ૧૬ સભ્યોને મહત્તમ બે વર્ષના સમયગાળા માટે નામાંકિત સભ્યોની ક્ષમતામાં ચાલુ રહેવા માટે નામાંકિત કર્યા. તેઓ અત્રેના ખાનગી સામાવાળા નં. ૫ થી ૨૦ છે.

૨.૧ અરજદાર જે ખેડૂત છે અને બોડેલી માર્કેટ કમિટીની વર્ષ ૨૦૧૨ માં યોજાયેલી ચૂંટણીમાં કૃષિ મતવિસ્તારમાંથી મેનેજિંગ કમિટીના ચૂંટાયેલા સભ્ય છે, તેઓ નારાજ છે અને તારીખ ૦૮ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના ઉક્ત આક્ષેપિત જાહેરનામા મુજબ સભ્યોના નામાંકનને બાજુ પર રાખવા માટે પ્રાર્થના કરી છે, અને

રાજ્યને બોડેલી એપીએમસી ની ચૂંટણી તાત્કાલિક જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપવા વધુ પ્રાર્થના કરી છે.

૩. જ્યારે બોડેલી એપીએમસી માં સભ્યોને નામાંકિત કરતું આક્ષેપિત જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું ત્યારે બોડેલી એપીએમસી ની ચાર વર્ષની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હતી. ઉક્ત એપીએમસી ની અગાઉની ચૂંટણીઓ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૨ માં યોજાઈ હતી, જ્યારે અધ્યક્ષ અને ઉપાધ્યક્ષની ચૂંટણી ૦૩ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૩ ના રોજ થઈ હતી. તેથી બોડેલી એપીએમસી ની મુદત ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ પૂરી થઈ ગઈ. નોંધનીય છે કે અગાઉ, બોડેલી એપીએમસી જે અગાઉ અસ્તિત્વમાં હતી, તે સંખેડા તાલુકામાં હતી. જુલાઈ, ૨૦૧૬ માં તાલુકાને બોડેલી અને સંખેડા એમ બે તાલુકાઓમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો. વિભાજન અને બે તાલુકાઓની રચનાને કારણે, રાજ્ય સરકારની દરેક તાલુકા વિસ્તારના સંબંધમાં ખેતીવાડી ઉત્પાદન બજાર સમિતી રાખવાની નીતિ મુજબ, બોડેલી એપીએમસી અને સંખેડા એપીએમસી એમ બે અલગ-અલગ માર્કેટ કમિટીઓની રચના કરવાનો ઇરાદો જાહેર કરતું તારીખ ૧૫ જુલાઈ, ૨૦૧૫ નું જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

૩.૧ તારીખ ૧૫ જુલાઈ, ૨૦૧૬ નું જાહેરનામું બહાર પાડવાના તબક્કે, રાજ્ય સરકારે તેના વાંધાઓ અંગે કોઈ નિર્ણય ન લીધો હોવાથી, સ્પેશિયલ સિવિલ

એપિલકેશન નં. ૧૬૩૦૩ ઓફ ૨૦૧૬ દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં સામાવાળાઓને બોડેલી એપીએમસી ની ચૂંટણીઓ જાહેર કરવા અને ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ તેની મુદત પૂરી થતાં પહેલાં તેને પૂર્ણ કરવાનો નિર્દેશ આપવા માટે મેન્ડેમસની રિટની માંગણી કરવામાં આવી હતી. વર્તમાન અરજીમાં જણાવ્યા મુજબ, ઉક્ત અરજીને સમયાંતરે મુલતવી રાખવામાં આવી હતી જેથી રાજ્ય સરકાર જવાબ દાખલ કરી શકે પરંતુ રાજ્ય સરકાર દ્વારા જવાબ દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હતો. દરમિયાન, બોડેલી એપીએમસી ની મુદત ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ પૂરી થઈ ગઈ, જે પછી તારીખ ૦૮ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ નું પ્રશ્નગત જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું.

૪. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી વી.સી. વાઘેલા અને રાજ્ય સત્તાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી મનીષા શાહ કે જેમને વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલ શ્રી રોહન ચાફ્ફિક દ્વારા મદદ કરવામાં આવી હતી, તેમજ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી દિલીપ રાણા, સામાવાળા નં. ૭ અને ૧૬ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ.પી. મજમુદારને લંબાણપૂર્વક સાંભળ્યા.

૫. વર્તમાન પડકાર એ દલીલ પર આધારિત છે કે એકવાર બોડેલી એપીએમસી ની મુદત ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ પહેલાથી જ પૂરી થઈ ગઈ હોવાથી, સભ્યોને નામાંકિત કરવાની અને નામાંકિત સભ્યોની બનેલી એપીએમસી ની રચના કરવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે રાજ્ય સરકાર કાયદામાં સક્ષમ ન હતી.

રાજ્ય સરકાર માટે નામાંકિત સભ્યોની નિમણૂક કરવાની સત્તા ગુજરાત એગ્રીકલ્ચર પ્રોડ્યુસ માર્કેટ્સ એક્ટ, ૧૯૬૩ (જેને સંક્ષિપ્તતા ખાતર હવે પછી 'એપીએમસી એક્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૫૪(૨) હેઠળથી મળે છે.

૫.૧ કલમ ૫૪ ની ઉક્ત જોગવાઈ પર જતા પહેલા, એપીએમસી એક્ટની અન્ય સંબંધિત જોગવાઈઓની મુલાકાત લેતા, પ્રકરણ III માં કલમ ૫ માર્કેટ વિસ્તારને નિર્દિષ્ટ કરવાના ઇરાદાની જાહેરાત પૂરી પાડે છે, જ્યારે કલમ ૬ માર્કેટ વિસ્તારની જાહેરાત માટે છે. જ્યાં સુધી માર્કેટ વિસ્તારને ડીનોટિફાય અથવા વિભાજિત કરવાની સત્તાઓનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તે કલમ ૫૨ છે જે અન્ય બાબતોની સાથે એમ ઠરાવે છે કે કલમ ૫ માં દર્શાવેલ પ્રક્રિયાને આધીન, રાજ્ય સરકાર, સત્તાવાર રાજપત્રમાં જાહેરનામા દ્વારા, જાહેર કરી શકે છે કે કોઈ માર્કેટ વિસ્તાર આવો વિસ્તાર રહેવાનું બંધ કરશે. રાજ્ય સરકાર માર્કેટ વિસ્તારને બે અથવા વધુ માર્કેટ વિસ્તારોમાં વિભાજિત કરી શકે છે. માર્કેટ વિસ્તારને કલમ ૨(૧૪) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે અને માર્કેટ કમિટીને કલમ ૨(૧૪) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે. માર્કેટ વિસ્તારના સમાવેશના વિસ્તારને ડીનોટિફાય કરવાની પરિણામી અસરની જોગવાઈ કલમ ૫૩ માં કરવામાં આવી છે.

૫.૨ અધિનિયમની કલમ ૫૪ કે જે સંગતતા ધરાવે છે તેને સરળ સંદર્ભ માટે અત્રે રજૂ કરવામાં આવી શકે છે.

"૫૪. બજારની હદોમાં ફેરફાર થવા પર માર્કેટ કમિટીનું વિસર્જન કરવાની અને તેની રચના કરવાની રાજ્ય સરકારની સત્તા. –

(૧) જ્યારે કોઈ માર્કેટ કમિટીની મુદત દરમિયાન જે માર્કેટ વિસ્તાર માટે તેની સ્થાપના કરવામાં આવી છે તેની હદોમાં ફેરફાર કરવામાં આવે અથવા માર્કેટ વિસ્તારને બે કે તેથી વધુ અલગ માર્કેટ વિસ્તારોમાં વહેંચવામાં આવે, ત્યારે રાજ્ય સરકાર લેખિતમાં આદેશ દ્વારા માર્કેટ કમિટીનું વિસર્જન કરી શકે છે અને નિર્દેશ આપી શકે છે કે આવા ફેરફારને કારણે રચાયેલ દરેક માર્કેટ વિસ્તાર માટે એક માર્કેટ કમિટીની રચના કરવામાં આવે. આ રીતે વિસર્જન કરાયેલ માર્કેટ કમિટીના સભ્યો આદેશમાં નિર્દિષ્ટ તારીખથી પોતાનો હોદ્દો ખાલી કરશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ રચાયેલી નવી માર્કેટ કમિટીમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકિત સભ્યો હશે અને તેના અધ્યક્ષ અને ઉપાધ્યક્ષ આ અધિનિયમમાં પૂરી પાડવામાં આવેલ રીતે ચૂંટાશે. રાજ્ય સરકારના મતે જ્યાં સુધી વ્યવહાર હોય ત્યાં સુધી સભ્ય એવા વ્યક્તિઓ હશે જેઓ વિસર્જન કરાયેલ માર્કેટ કમિટીના સભ્યો હતા.

(૩) આવી નવી માર્કેટ કમિટીના સભ્યો બે વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા માટે હોદ્દો ધારણ કરશે નહીં જે રાજ્ય સરકાર લેખિતમાં આદેશ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરશે.

(૪) પેટા-કલમ (૩) હેઠળ માર્કેટ કમિટીના સભ્યોના હોદ્દાની મુદત પૂરી થવા પર, માર્કેટ કમિટીની કલમ ૧૧ માં પૂરી પાડવામાં આવેલ રીતે પુનઃરચના કરવામાં આવશે."

૫.૩ કલમ ૫૪ ની પેટા-કલમ (૨) પૂરી પાડે છે કે નવી માર્કેટ કમિટીમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકિત કરાયેલા સભ્યોનો સમાવેશ થશે. પેટા-કલમ (૩) મુજબ નામાંકનો બે વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા માટે ચાલુ રહેશે. પેટા-કલમ (૪) મુજબ, પેટા-કલમ (૩) હેઠળ નામાંકિત સભ્યોના હોદ્દાની મુદત પૂરી થવા પર, કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓ અનુસાર માર્કેટ કમિટીની પુનઃરચના કરવામાં આવશે, એટલે કે માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણીઓ યોજાશે.

૫.૪ કલમ ૫૪ ની પેટા-કલમ (૧) 'જ્યારે માર્કેટ કમિટીની મુદત દરમિયાન' શબ્દોથી શરૂ થાય છે. પેટા-કલમ (૨) હેઠળ એવું પ્રદાન કરવામાં આવ્યું છે કે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ રચાયેલી નવી માર્કેટ કમિટીમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા નામાંકિત સભ્યોનો સમાવેશ થશે. પેટા-કલમ (૨) અને

પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓને વાંચતા, સ્પષ્ટ સ્થિતિ સામે આવે છે કે તે માત્ર ત્યારે જ છે જ્યારે 'માર્કેટ કમિટીની મુદત દરમિયાન' નવી માર્કેટ કમિટીની સ્થાપના કરવામાં આવે છે અને તે કારણસર નવી માર્કેટ કમિટી અસ્તિત્વમાં લાવવાની હોય છે, ત્યારે આવી માર્કેટ કમિટીમાં પેટા-કલમ (૨) હેઠળ ઉપલબ્ધ સત્તાઓ મુજબ રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકિત સભ્યોનો સમાવેશ થશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, નવા વિસ્તારની રચના પર નવી માર્કેટ કમિટી જે સભ્યોની બનેલી હશે તે સભ્યોને નામાંકિત કરવાની સત્તા ફક્ત એ જ પરિસ્થિતિમાં ઉપલબ્ધ છે જ્યાં કલમ ૫૪ ની પેટા-કલમ (૧) મુજબ નવી માર્કેટ કમિટી "હાલની માર્કેટ કમિટીની મુદત દરમિયાન" અસ્તિત્વમાં લાવવામાં આવે છે. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, બોડેલી માર્કેટ કમિટીની મુદત ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ પૂરી થઈ ગઈ હોવાથી, સભ્યોને નામાંકિત કરવાની સત્તાઓ મુદત પૂરી થયા પછી વાપરી શકાઈ ન હોત, પરંતુ આવી સત્તાનો ઉપયોગ ૦૮ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ જાહેરનામું બહાર પાડીને કરવામાં આવ્યો હતો.

૫.૫ હવે, કેસની હકીકતોમાં જે પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ છે, એટલે કે માર્કેટ કમિટીની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હતી, તે કલમ ૧૧(૫)(એ) ની લાગુ પડવાની સ્થિતિને આકર્ષિત કરશે. કલમ નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે.

"(પ)(એ) જ્યાં માર્કેટ કમિટીના હોદ્દાની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હોય, ત્યાં રાજ્ય સરકાર, સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત આદેશ દ્વારા, એવો નિર્દેશ આપશે કે—

(૧) રાજ્ય સરકાર દ્વારા સમયાંતરે નિયુક્ત કરવામાં આવેલ વ્યક્તિ, આદેશમાં નિર્દિષ્ટ તારીખથી શરૂ થતા અને માર્કેટ કમિટીની મુદત પૂરી થવા પર પુનઃરચિત માર્કેટ કમિટીની પ્રથમ સામાન્ય સભાની તારીખની બરાબર પહેલાના દિવસે પૂરા થતા સમયગાળા દરમિયાન (જેને આ પેટા-કલમમાં હવે પછી "ઉક્ત સમયગાળા" તરીકે ઓળખવામાં આવશે), માર્કેટ કમિટીની બાબતોનું સંચાલન કરવા માટે વહીવટકર્તા (એડમિનિસ્ટ્રેટર) રહેશે;

(૨) આદેશમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તે મુજબ એક વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા કુલ સમયગાળાની અંદર માર્કેટ કમિટીની પુનઃરચના કરવામાં આવશે."

૫.૬ રાજ્ય સરકાર માટે ઉપરોક્ત કલમ ૧૧(પ)(એ) નો ઉપયોગ કરવો શક્ય બની શક્યો હોત કારણ કે બોડેલી માર્કેટ કમિટીની ચાર વર્ષની મુદત ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ પૂરી થઈ ગઈ હતી. કલમ ૧૧(પ)(એ) હેઠળની ઉક્ત સત્તાઓનો ઉપયોગ વહીવટકર્તા દ્વારા વધુમાં વધુ એક વર્ષ માટે એપીએમસી પર શાસન કરવા માટે કરી શકાયો હોત. ભલે તે માર્કેટ કમિટીમાં સભ્યોને નામાંકિત

કરીને કલમ ૫૪(૨) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ હોય અથવા તે વહીવટકર્તાની નિમણૂક કરીને કલમ ૧૧(૫)(એ) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ હોય, અંતિમ વિશ્લેષણમાં, જે પરિણામ લાવવામાં આવશે તે એ હશે કે નામાંકિત સભ્યો અથવા વહીવટકર્તાને ચાલુ રાખવા માટે સંબંધિત જોગવાઈમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ સમયગાળા માટે ચૂંટણી યોજવામાં આવશે નહીં. પરિણામે, અંતિમ વિશ્લેષણમાં, તે કારોબારી સરકાર હશે જે કાં તો નામાંકિત સભ્યો દ્વારા અથવા વહીવટકર્તા દ્વારા માર્કેટ કમિટી પર નિયંત્રણના શિખર પર હશે. સંબંધિત કલમો ધ્યાનમાં લે છે કે નામાંકિત સભ્યો વધુમાં વધુ બે વર્ષના સમયગાળા માટે હોદ્દો ધારણ કરી શકે છે જ્યારે વહીવટકર્તા એક વર્ષના સમયગાળા માટે ચાલુ રહી શકે છે.

૬. એવી જોગવાઈ તરફ ધ્યાન દોરવું જેમાં કથિત રીતે સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય જે ખરેખર તેમાંથી ઉપલબ્ધ ન હોય અને પરિસ્થિતિમાં લાગુ પડતી યોગ્ય જોગવાઈના ઉપયોગને ટાળીને કોઈ ચોક્કસ ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરવો – શું રાજ્ય સરકાર દ્વારા સત્તાનો આવો ઉપયોગ રંગદર્શી (કલરેબલ) ઉપયોગ નથી? ખરેખર તે છે. સત્તાનો રંગદર્શી ઉપયોગ એ એવી સત્તાઓનો ઉપયોગ છે જે જોગવાઈમાંથી મેળવી શકાતી નથી. રંગદર્શિતા અસમર્થતા સાથે જોડાયેલી છે. જ્યારે સત્તા ઉપલબ્ધ ન હોવા છતાં, પરંતુ તે ઉપલબ્ધ છે તેવું દર્શાવીને તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે ત્યારે રંગદર્શિતા પ્રવેશે છે. બ્લેક્સ લીગલ ડિક્શનરીનો

સંદર્ભ આપતા, સુપ્રીમ કોર્ટે આર.એસ. જોષી, એસ.ટી.ઓ. વિ. અજિત મિલ્સ લિમિટેડ [(૧૯૭૭) ૪ એસસીસી ૯૮] માં કાયદામાં "રંગદર્શી (કલરેબલ)" નો શબ્દકોષીય અર્થ "એક દેખાવ, સમાનતા અથવા આભાસ, જે વાસ્તવિકતાથી અલગ પડે છે" તરીકે જણાવ્યો છે. રંગદર્શિતા, બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સત્તાના ઉપયોગમાં ભ્રામક દેખાવ જે સત્તા વાસ્તવિકતામાં હોતી નથી. સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. ગુરદયાલ સિંઘ [(૧૯૮૦) ૨ એસસીસી ૪૭૧] માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે સત્તાના રંગદર્શી ઉપયોગના ખ્યાલ માટે ન્યાયશાસ્ત્રીય સ્પષ્ટતા બહાર લાવી. તેમાં જણાવાયું છે કે જ્યારે સત્તાનો રક્ષક તેના ઉપયોગમાં એવી બાબતોથી પ્રભાવિત થાય છે જે તે સત્તા જેના પ્રોત્સાહન માટે સોંપવામાં આવી છે તેનાથી બહારની હોય, ત્યારે કોર્ટ તેને રંગદર્શી ઉપયોગ કહે છે અને ભ્રમથી છેતરાતી નથી. રંગદર્શિતાના સિદ્ધાંતને કે.સી. ગજપતિ નારાયણ દેવ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા [એઆઈઆર ૧૯૫૩ એસસી ૩૭૫] માં પણ સમજાવવામાં આવ્યો છે, જેનો વધુ સંદર્ભ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા વેલ્ફેર એસોસિએશન એ.આર.પી. મહારાષ્ટ્ર વિ. રણજિત પી. ગોહિલ [(૨૦૦૩) ૯ એસસીસી ૩૫૮] માં આપવામાં આવ્યો હતો.

૬.૧ આમ, સત્તાના રંગદર્શી ઉપયોગનો સિદ્ધાંત સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટેની સક્ષમતાના પ્રશ્નની આસપાસ ફરે છે. જ્યારે વિધાનસભા કાયદો ઘડવા માટે સત્તાના સ્ત્રોતનો આનંદ માણ્યા વિના કાયદો ઘડે છે, ત્યારે જે કાયદો જન્મશે તેને રંગદર્શી કાયદો કહેવામાં આવશે અને આવી કાયદાકીય સત્તાનો ઉપયોગ એ

રંગદર્શી ઉપયોગ છે. એ જ રીતે, વૈધાનિક સત્તાનો કોઈ અધિકારી અથવા રક્ષક ભલે વાસ્તવિકતામાં સત્તા પ્રાપ્ત કરતો નથી પરંતુ તેમાંથી સત્તા ઉપલબ્ધ છે તેવો કથિત દાવો કરીને કોઈ જોગવાઈનો આશરો લે છે, તો આવા અધિકારી રંગદર્શી રીતે વર્તે છે તેમ કહી શકાય અને તેના દ્વારા સત્તાનો ઉપયોગ સત્તાનો રંગદર્શી ઉપયોગ ગણાશે. રંગદર્શી ઉપયોગના ન્યાયશાસ્ત્રીય ખ્યાલમાં જે નિર્ણાયક છે તે સત્તાનું ઉદ્ધંધન અથવા સત્તા પચાવી પાડવી છે. આવું ઉદ્ધંધન સ્પષ્ટ, પ્રત્યક્ષ અથવા છુપાયેલું અથવા વેશપલટાના માળખામાં પણ હોઈ શકે છે. સત્તાના ઉપયોગમાં રંગદર્શિતા એ અસમર્થતાના ક્ષેત્રમાં આવતા ઉપયોગનું એક દૂષિત સ્વરૂપ હોવાથી, તેને હેતુ અથવા શુદ્ધબુદ્ધિ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. તેથી, શુદ્ધબુદ્ધિ કે બદદર્શિતા બાજુ પર રાખીએ અને હેતુ અથવા ખરાબ દર્શિતાને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સત્તાનો રંગદર્શી ઉપયોગ ત્યાં થાય છે જ્યાં ઉપલબ્ધ ન હોય તેવી સત્તાનો કથિત રૂપે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. બદદર્શિતાના હેતુની ગેરહાજરીનું તત્વ સત્તાની રંગદર્શિતા અને સત્તાના દુરુપયોગ વચ્ચેના સૂક્ષ્મ તફાવત વિશે જણાવે છે, કારણ કે, "સત્તાનો દુરુપયોગ" ની કલ્પનામાં, ખરાબ દર્શિતા અથવા ખરાબ હેતુ એ એક ઘટક છે.

૭. કાયદાની ઉપરોક્ત સ્થિતિના પ્રકાશમાં, આક્ષેપિત જાહેરનામું બહાર પાડવામાં અને માર્કેટ કમિટીમાં સામેલ થનારા સભ્યોને નામાંકિત કરવામાં રાજ્ય સરકારના હેતુને ધ્યાનમાં લીધા વિના, એ બાબત ઉભરી આવે છે કે માર્કેટ

કમિટીની મુદત પૂરી થઈ ગયા પછી રાજ્ય સરકાર પાસે કલમ ૫૪(૨) હેઠળ સભ્યોને નામાંકિત કરવાની કોઈ સત્તા ન હતી. છતાં રાજ્ય સરકારે આવી સત્તા ધરાવવાનો કથિત દાવો કરીને સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો. આ ત્યારે કરવામાં આવ્યું હતું જ્યારે પ્રાપ્ત થયેલી પરિસ્થિતિમાં યોગ્ય રીતે લાગુ કરવા માટેની જોગવાઈ કાયદામાં ઉપલબ્ધ હતી. કલમ ૧૧(૫)(એ) ની ઉક્ત જોગવાઈનો આશરો લેવામાં આવ્યો ન હતો, તેના બદલે સભ્યોને નામાંકિત કરવામાં આવ્યા હતા અને માર્કેટ કમિટી પર શાસન કરવા માટે તેમને મહત્તમ બે વર્ષના સમયગાળા માટે નામાંકિત કરીને ફાયદો મેળવવામાં આવ્યો હતો. રાજ્ય સરકાર તરફથી કોઈ ખરાબ ઈરાદો હતો કે નહીં તે અપ્રસ્તુત પ્રશ્ન છે, જ્યારે આ કાર્ય એવા ક્ષેત્રમાં જોવા મળ્યું હતું જ્યાં સત્તાઓ ઉપલબ્ધ ન હતી, ઉપલબ્ધ હોવાનો ખોટો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો અને તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. સત્તાઓના રંગદર્શી ઉપયોગમાં ખરાબ ઈરાદાનું તત્વ એ હદે પ્રવેશી શકે છે કે સત્તા ઉપલબ્ધ ન હોવા છતાં, સત્તા ઉપલબ્ધ નથી તે જાણતા હોવા છતાં સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. સત્તા ન આપતી હોય તેવી જોગવાઈને પસંદ કરવી અને તેને લાગુ કરવી, તે જ સમયે યોગ્ય રીતે લાગુ પડતી જોગવાઈનો આશરો ન લેવો, પરિણામે કોઈ ફાયદો મેળવવો, ભલે તે કોઈ હેતુથી હોય કે નહીં, તે રંગદર્શિતાનું એક સ્પષ્ટ પાસું છે, જે આ કેસની હકીકતોમાં સપાટી પર આવ્યું છે. આક્ષેપિત જાહેરનામું ઉલ્લેખિત સમયગાળા માટે માર્કેટ કમિટીમાં સભ્યોને નામાંકિત કરવા માટે કલમ ૫૪(૨) ની જોગવાઈનો આશરો લેવા પૂરતું સત્તાના ઉપયોગમાં રંગદર્શિતાના દોષથી પીડાય છે.

૮. સ્ટેટ ઓફ તમિલનાડુ વિ. કે. શ્યામ સુંદર [(૨૦૧૧) ૮ એસસીસી ૭૩૭] માં, સત્તાના રંગદર્શી ઉપયોગના ખ્યાલને સમજાવવામાં આવ્યો છે. આ અવલોકનો પ્રસ્તુત કેસમાં ધ્યાનમાં લેવા અને લાગુ કરવા માટે યોગ્ય છે. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે,

"જ્યારે કોઈ કાયદેસરનું લક્ષ્ય પ્રાપ્ત કરવાના ઢોંગ અથવા દેખાવ દ્વારા સત્તાના મંજૂર હેતુની બહારના અંતને પ્રાપ્ત કરવા માટે ખરાબ ઈરાદાથી સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેને સત્તાનો રંગદર્શી ઉપયોગ કહેવામાં આવે છે. જ્યાં સાચો ઉદ્દેશ્ય એવા અંત સુધી પહોંચવાનો હોય જે સત્તા સોંપવામાં આવી હોય તેના કરતા અલગ હોય, તે સોંપણી સાથે અસંબંધિત સારા કે ખરાબ બાહ્ય વિચાર દ્વારા માર્ગદર્શિત હોય ત્યાં પગલું ખરાબ બની જાય છે." (પેરા ૩૬)

૯. અગાઉના કારણો, ચર્ચા અને કાયદાની પ્રવર્તમાન સ્થિતિના પ્રકાશમાં, રાજ્ય સરકારના સહકાર અને કૃષિ વિભાગના તારીખ ૦૯ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ના જાહેરનામાને આથી રદબાતલ કરવામાં આવે છે. રાજ્ય સરકારને કાયદા મુજબ બોડેલી ખેતીવાડી ઉત્પાદન બજાર સમિતીની ચૂંટણીઓ યોજવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે જે ઝડપથી યોજવામાં આવશે અને કોઈ પણ સંજોગોમાં

જાહેરનામાની તારીખથી એટલે કે ૦૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ થી એક વર્ષના સમયગાળાની અંદર યોજવામાં આવશે.

૧૦. અરજી ઉપરોક્ત મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

વધુ હુકમ

આ તબક્કે, સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી દિલીપ રાણા ચુકાદા અને આદેશ પર સ્ટે માટે પ્રાર્થના કરે છે. ઉપર જે ઠરાવવામાં અને નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે તે જોતાં, વિનંતી સ્વીકારી શકાય નહીં, તેથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

(એન.વી. અંજારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*